

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym w dniu 23 maja 2014 r. (data prezentaty Sądu) powódki: M. S., B. M. i J. M. wniosły o zasądzenie od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W.,:

1. na rzecz powódki M. S.: kwoty 80.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 6 kwietnia 2014 r. do dnia zapłaty - tytułem zadośćuczynienia za doznaną przez powódkę krzywdę w związku ze śmiercią ojca K. M.,
2. na rzecz powódki B. M.: kwoty 90.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 6 kwietnia 2014 r. do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia za doznaną przez powódkę krzywdę w związku ze śmiercią męża K. M.;
3. na rzecz powódki J. M.: kwoty 80.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 6 kwietnia 2014 r. do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia za doznaną przez powódkę krzywdę w związku ze śmiercią ojca K. M.

Nadto powódki wniosły o zasądzenie od pozwanego na rzecz każdej z nich kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazano, że w dniu 13 lipca 2008 r., w P. ok. godz. 11.50 miał miejsce wypadek komunikacyjny, w wyniku którego śmierć poniósł K. M., mąż powódki B. M. i jednocześnie ojciec powódek M. S. i J. M.. Kierujący samochodem marki N. o nr rej. (...) nie dostosował prędkości do warunków panujących na drodze, utracił panowanie nad samochodem, w następstwie czego potrafił poruszającego się po chodniku K. M.. W wyniku odniesionych na skutek wypadku obrażeń – K. M. zmarł.

Sprawca wypadku posiadał obowiązkowe ubezpieczenie OC w pozwanym Towarzystwie (...). Szkada została zgłoszona pismem z dnia 3 marca 2014 r. (doręczonym w dniu 6 marca 2014 r.), jednakże pozwany do dnia wniesienia pozwu, nie ustosunkował się do żądań powódek.

Strona powodowa dochodzi zadośćuczynienia za doznaną z tytułu śmierci męża i ojca krzywdę – wskazując, iż roszczenie o zadośćuczynienie za krzywdę spowodowaną utratą najbliższej osoby, znajduje swoje oparcie w przepisach art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c.

Jednocześnie wskazano, iż odpowiedzialność pozwanego została co do nasady przesądzona wyrokami: Sądu Okręgowego w Łodzi, w sprawie o sygn.. akt II C 1559/08 z dnia 20 stycznia 2010 r. oraz Sądu Apelacyjnego w Łodzi I w sprawie sygn. akt I ACa 264/10 z dnia 14 maja 2010 r., zgodnie z którymi na rzecz B. M. została zasądzona kwota 30.000 złotych tytułem stosownego odszkodowania, na rzecz M. M. kwota 20.000 złotych tytułem stosownego odszkodowania oraz kwota 10.918,23 złotych tytułem zwrotu kosztów nagrobka, a na rzecz J. M. kwota 30.000 złotych tytułem stosownego odszkodowania oraz kwota po 500 złotych miesięcznie tytułem renty.

/pozew, k. 2-7 /

Postanowieniem z dnia 4 czerwca 2014 r. Sąd Okręgowy w Łodzi zwolnił każdą z powódek od kosztów sądowych w części powyżej 1.000 zł każdorazowej należności.

/postanowienie, k. 43/

W odpowiedzi na pozew, pozwany nie uznał wytoczonego powództwa, wniósł o jego oddalenie w całości oraz o zasądzenie od powódek na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwany zakwestionował żądanie strony powodowej zarówno co do zasady, jak i wysokości.

Zakwestionował przy tym możliwość oparcia żądania na treści art. 448 k.c., wskazując, iż regulacje zawarte w treści art. 445 i 446 § 4 k.c., w sposób kompleksowy i wyczerpujący regulują kwestię naprawienia szkody niemajątkowej w przypadku uszkodzenia ciała czy też wywołania rozstroju zdrowia, zaś art. 448 k.c. stosuje się w przypadku naruszenia innych dóbr osobistych. Nadto wskazał, iż przed 3 sierpnia 2008 r., tj. przed wprowadzeniem do porządku prawnego art. 446 § 4 k.c., dającego osobom bliższym zmarłego możliwość dochodzenia zadośćuczynienia za śmierć osoby bliskiej – najbliższym zmarłego nie służył środek ochrony z tytułu naruszenia uczuć, więzów rodzinnych, prawa do posiadania osoby bliskiej. Brak zaś w chwili śmierci K. M. pozytywnego przepisu wprowadzającego odpowiedzialność za krzywdę wynikającą ze śmierci osoby bliskiej wyklucza uwzględnienie roszczenia o zadośćuczynienie.

Ponadto pozwany zgłosił zarzut przedawnienia roszczeń. Stosownie do twierdzeń odpowiedzi na pozew naruszenie dobra osobistego nie stanowi przestępstwa, a zatem roszczenia dochodzone przez powódki uległy przedawnieniu w 2011 r. (biorąc pod uwagę 3-letni okres przedawnienia).

/odpowiedź na pozew, k. 54-60 /

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 13 lipca 2008 r. w P. na ul. (...) miał miejsce wypadek, w wyniku którego śmierć poniósł K. M.. W przedmiotowym wypadku kierujący samochodem marki N. o nr rej.: (...), jadąc od strony B. w kierunku ul. (...) nie dostosował prędkości prowadzonego pojazdu do warunków panujących na drodze i utracił nad nim panowanie, zjeżdżając na prawą stronę, na chodnik, w następstwie czego potracił poruszającego się po chodniku K. M., który w wyniku odniesionych obrażeń zmarł w szpitalu podczas reanimacji.

Przeciwko sprawcy wypadku Komenda Powiatowa Policji w P. prowadziła postępowanie pod sygn.. akt D – 1560/08/UA (2 Ds. 710/08)

/ bezsporne, notatka urzędowa, postanowienie o przedstawianiu zarzutów, k. 12 - 13 załączonych akt II C 1559/08/

K. M. był mężem B. M.. Związek małżeński zawarli w 1985 r. Mieli dwie córki: M. M. (obecnie S.), urodzoną (...) i J. M., urodzoną (...)

/ akty stanu cywilnego, k. 12-14/

W momencie śmierci K. M., powódka M. S. miała 24 lata, zaś powódka J. M. - 11 lat. Córki zamieszkiwały wówczas wspólnie z rodzicami.

/zeznania powódki B. M., protokół rozprawy z dnia 23.02.2016 r., 00:02:51, k. 150 – 150v; zeznania powódki M. S. protokół rozprawy z dnia 23.02.2016 r., 00: 09:42 , k. 150v /

Powódka M. S. pozostawała w ciepłych i partnerskich relacjach z ojcem. Dzielili z nim wspólne pasje i tematy. Planowała, po ukończeniu studiów, otwarcie z nim wspólnej działalności.

/zeznania powódki M. S. protokół rozprawy z dnia 23.02.2016 r., 00:09:42, 00:15:10, k. 150v /

Powódka J. M. miała dobre, relacje z ojcem. Spędzała z nim dużo czasu. Ojciec zabierał ją ze sobą do pracy, nauczył jeździć na rowerze, zachęcał do gry w tenisa.

/zeznania świadka J. M., protokół rozprawy z dnia 23.02..2016 r., 00:25:17, k. 151/

O śmierci ojca powódka M. S. dowiedziała się następnego dnia po wypadku, gdyż przebywała poza domem, na weselu u znajomych. Wówczas, z uwagi na bardzo zły stan psychiczny matki – wzięła ona na siebie obowiązki związane z załatwianiem formalności, rozmowami z Policją i Prokuratorem. To ona również poinformowała młodszą siostrę – J. M. o śmierci taty.

/zeznania powódki M. S. protokół rozprawy z dnia 23.02.2016 r., 00:09:42, k. 150v /

Z powodu śmierci męża powódka B. M. była w nienajlepszej kondycji psychicznej, dlatego też M. S. przejął również obowiązki związane z utrzymaniem domu – stała się głową rodziny. Powódki utrzymywały się także z renty przysługującej młodszej córce – J. M..

/zeznania powódki M. S. protokół rozprawy z dnia 23.02.2016 r., 00:09:42, k. 150v; zeznania powódki B. M., protokół rozprawy z dnia 23.02.2016 r., 00:02:51, k. 150 – 150v/

Śmierć ojca spowodowała konieczność poczynienia zmian w życiowych planach powódki M. S.. Powódka dwa miesiące przed śmiercią ojca zaręczyła się i planowała ślub. Strata ojca doprowadziła do przełożenia uroczystości ślubnej o dwa i pół roku.

/zeznania powódki B. M., protokół rozprawy z dnia 23.02.2016 r., 00:02:51, k. 150 – 150v/

Powódka B. M., za życia męża prowadziła z nim wspólnie działalność gospodarczą. Po śmierci K. M., z powodu złej kondycji psychicznej zaprzestała prowadzenia tej działalności. Długo nie pracowała. Następnie, z inicjatywy starszej córki podjęła zatrudnienie w dotychczasowym miejscu pracy córki, jednakże od ponad roku jest osobą bezrobotną, szuka pracy.

/zeznania powódki B. M., protokół rozprawy z dnia 23.02.2016 r., 00:02:51, k. 150 – 150v ; zeznania powódki M. S. protokół rozprawy z dnia 23.02.2016 r., 00:09:42, k. 150v /

Za życia K. M., małżonkowie spędzali wspólnie wakacje, wyjeżdżali na świat. Obecnie powódka B. M. nie odczuwa potrzeby wyjazdów. Wolny czas spędza z koleżankami.

/zeznania powódki B. M., protokół rozprawy z dnia 23.02.2016 r., 00:06:46, k.150v/

Powódki uczęszczały na spotkania z psychiatrą, jednakże były one dla nich zbyt trudne i przygnębiające, dlatego zaprzestały terapii. Następnie uczęszczały na spotkania zaprzyjaźnioną panią psycholog. Obecnie żadna z powódek nie pozostaje pod opieką psychologa, ani psychiatry.

/zeznania powódki B. M., protokół rozprawy z dnia 23.02.2016 r., 00:06:46, k.150v; zeznania powódki M. S. protokół rozprawy z dnia 23.02.2016 r., 00:09:42, k. 150v; /

Kondycja psychiczna powódki B. M. uległa nieznacznej poprawie po narodzinach wnuka, co miało miejsce 4 lata po śmierci męża. Powódka opiekuje się wnukiem.

/zeznania powódki B. M., protokół rozprawy z dnia 23.02.2016 r., 00:06:46, k.150v; zeznania powódki M. S. protokół rozprawy z dnia 23.02.2016 r., 00:09:42, k. 150v;/

Z powodu śmierci K. M., każda z powódek doświadczyła cierpienia psychicznego znacznego stopnia, przy czym śmierć męża i ojca miała wpływ na zdrowie psychiczne jedynie B. M. oraz M. S.. W odniesieniu do tej pierwszej – stała się powodem depresji utrzymującej się w łagodnym nasileniu do dnia dzisiejszego. Co do powódki M. S. - pozostawiła wysoki poziom nieodreagowanego stresu, który w sposób pośredni (poprzez mechanizm konwersji historycznej) mógł być powodem dolegliwości somatycznych, tj. ujawniona po około 2 latach od śmierci ojca „nerwica żołądka”.

Śmierć ojca nie wpłynęła na zdrowie psychicznej młodszej córki - J. M..

/opinia biegłego psychologa, E. B., k. 85-96/

W wyniku śmierci K. M. u B. M. pojawiła się nasiloną reakcją żałoby wymagającą leczenia farmakologicznego.

Długotrwały uszczerbek na zdrowiu, oceniany z punktu widzenia wskazanej dolegliwości o podłożu psychiatrycznym, wynosi 5%.

Powódka na skutek śmierci męża doznała cierpień, których rozmiar należy określić, jako znaczny i długotrwały.

Śmierć ojca spowodowała u powódki M. S. reakcję żałoby wymagającą leczenia farmakologicznego. W rezultacie, strata ojca i związane z tym dolegliwości o podłożu psychiatrycznym, spowodowały u powódki długotrwały uszczerbek na zdrowiu z na poziomie 5%. Rozmiar cierpień związanych ze śmiercią ojca u powódki był znaczny i długotrwały.

Reakcja żałoby wywołana nagłą śmiercią ojca, w przypadku powódki J. M. nie wymagała leczenia farmakologicznego, zaś rozmiar cierpień związanych ze stratą ojca należy określić, jako niewielki.

/opinia biegłego psychiatry E. ty W., k. 107 – 111/

Samochód marki N. o nr rej.: (...), którym kierował sprawca wypadku był ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej OC w (...) S.A. w W..

/okoliczności bezsporne/

Pozwem wniesionym do Sądu Okręgowego w Łodzi w dniu 1 grudnia 2008 r., powódki: M. M. (obecnie S.), B. M. oraz J. M. (reprezentowana przez przedstawicielkę ustawową B. M.) wystąpiły o zapłatę na ich rzecz odszkodowań z tytułu pogorszenia się ich sytuacji życiowej, w związku ze śmiercią K. M. oraz renty wyrównawczej.

/pozew, k. 2-11 załączonych akt II C 1559/08/

Wyrokiem z dnia 20 stycznia 2010 r., wydanym w sprawie o sygn.. akt. II C 1559/08, Sąd Okręgowy w Łodzi zasądził od (...) Spółki Akcyjnej Oddziału w Ł., (...) na rzecz:

- B. M. - kwotę 30.000 zł tytułem odszkodowania z ustawowymi odsetkami od 11 listopada 2008r. oraz kwotę 200 zł tytułem miesięcznej renty począwszy od dnia 13 lipca 2008 r. i przyszłość, płatną do dnia 10 - go każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami od dnia 11 listopada 2008 r. w zakresie rat wówczas wymagalnych oraz w przypadku uchybienia terminu płatności którejkolwiek z rat w przyszłości.
- M. M. - kwotę 20.000 zł tytułem odszkodowania z ustawowymi odsetkami od 11 listopada 2008 r., oraz kwotę 200 zł tytułem miesięcznej renty począwszy od dnia 13 lipca 2008 r., na przyszłość, płatną do dnia 10 każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami od dnia 11 listopada 2008 r. w zakresie rat wówczas wymagalnych oraz w przypadku uchybienia terminu płatności którejkolwiek z rat
- J. M. o kwotę 30.000 zł tytułem odszkodowania z ustawowymi odsetkami od 11 listopada 2008 r., oraz kwotę 500 zł tytułem miesięcznej renty począwszy od dnia 13 lipca 2008r. i na przyszłość płatną do dnia 10 każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami od dnia 11 listopada 2008 r.w zakresie rat wówczas wymagalnych oraz w przypadku uchybienia terminu płatności którejkolwiek z rat w przyszłości.

/wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 20.01.2010 r., k. 148 załączonych akt II C 1559/08 /

Na skutek apelacji strony pozwanej – powyższe rozstrzygnięcie, wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 14 maja 2010 r., w sprawie o sygn.. akt. I ACa 264/10 zostało zmienione w ten sposób, że:

- na rzecz B. M. zasądzono jedynie kwotę 30.000 zł tytułem odszkodowania (wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 11 listopada 2008 r.);

- na rzecz M. M. (obecnie S.) zasądzono kwotę 20.000 zł tytułem odszkodowania (wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 11 listopada 2008 r.) oraz kwotę 10.918,23 zł tytułem zwrotu kosztów nagrobka (z ustawowymi odsetkami od dnia 20 grudnia 2009 r);
- na rzecz J. M. zasądzono kwotę 30.000 zł tytułem odszkodowania, wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 11 listopada 2008 r. oraz kwotę 500 zł tytułem miesięcznej renty począwszy od dnia 13 lipca 2008 r., i na przyszłość płatną do 10 – go każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami od dnia 11 listopada 2008 r. w zakresie rat wówczas wymagalnych oraz w przypadku uchybienia terminu płatności którejkolwiek z rat w przyszłości.

/wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi, z dnia 14 maja 2010 r., w sprawie o sygn.. akt. I ACa 264/10, k. 184 załączonych akt. II C 1559/08/

Szkoda w dobrach osobistych powódek została zgłoszona ubezpieczycielowi pismem z dnia 3 marca 2014 r., które zostało doręczone ubezpieczycielowi w dniu 6 marca 2014 r.

/zgłoszenie szkody z dnia 3.03.2014 r., k. 33-37 , potwierdzenie odbioru, k. 32/

Dokonując powyższych ustaleń faktycznych, Sąd oparł się na powołanych dowodach z dokumentów, opinii biegłych sądowych oraz zeznaniach powódek. Oceniając materiał dowodowy zebrany w sprawie, należało uznać za wiarygodne zeznania B. M., M. S. i J. M., które wskazały na więzi łączące kobiety ze zmarłym mężem i ojcem, oraz okoliczności związane z ich stanem psychicznym każdej z nich po jego śmierci.

W oparciu o zasady doświadczenia życiowego, należy uznać, że utrata bliskiej osoby dla każdego człowieka jest przeżyciem niezwykle smutnym i niosącym wiele negatywnych emocji. Nie bez znaczenia, dla samego sposobu przejścia przez okres żałoby pozostają przy tym okoliczności towarzyszące odchodzeniu bliskiego członka rodziny. Kwestią nie budzącą wątpliwości jest to, że reakcja na gwałtowną śmierć osoby żyjącej normalnie, nie przykutej do łóżka, nie będzie tożsama z reakcją na śmierć osoby zmagającej się od dłuższego czasu z ciężką, przewlekłą chorobą.

Opinie biegłych: psychologa i psychiatry, charakteryzowały się wewnętrzną spójnością, przejrzystością oraz logiką wyводу, dlatego też z tych wszystkich względów należało uznać opinie za w pełni przydatne i wiarygodne źródło dowodowe.

Biegły psychiatra ocenił procentowy uszczerbek na zdrowiu powódek związany z nasiloną reakcją żałoby powstałą na skutek nagłej śmierci K. M..

Stopień długotrwałego uszczerbku na zdrowiu powódki B. M. i powódki M. S., ustalony w oparciu o powołany dowód z opinii biegłego psychiatry, wyniósł po 5% odnośnie każdej z nich.

Stosownie zaś do poczynionych ustaleń, śmierć ojca nie spowodowała długotrwałego uszczerbku na zdrowiu powódki J. M..

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie jedynie w części.

W niniejszej sprawie powódki wnosily o zasądzenie od pozwanego (...) S.A w W. tytułem zadośćuczynienia za krzywdę w związku ze śmiercią męża i ojca – K. M., odpowiednio kwot: 90.000 zł (żądanie B. M.) i kwot po 80.000 zł (żądania M. S. i J. M.). Swoje żądania, z uwagi na okoliczność, że zdarzenie szkodzące miało miejsce przed wprowadzeniem do porządku prawnego § 4, art. 446 k.c., oparły na przepisach traktujących o ochronie dóbr osobistych – wskazując, że zerwanie więzi rodzinnej, na skutek bezprawnego działania, uzasadnia przyznanie zadośćuczynienia na podstawie art. 448 § 1 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że pozwany ubezpieczyciel wskazywał, iż roszczenia powódek o zadośćuczynienie nie może znaleźć uzasadnienia w oparciu o wskazany przepis art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c. Kwestionował także wysokość dochodzonych przez powódki roszczeń.

W niniejszej sprawie bezspornym jest, że na skutek wypadku drogowego z dnia 13 lipca 2008 r. śmierć poniósł K. M..

Sprawca wypadku odpowiada względem poszkodowanego na podstawie art. 436 § 1 k.c. w zw. z art. 435 k.c. Podstawą prawną odpowiedzialności pozwanego jest natomiast przepis 822 § 1 k.c., zgodnie z którym przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający lub ubezpieczony. W chwili zdarzenia, sprawcę wypadku, łączyła z pozwanym Towarzystwem umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody powstałe w związku z ruchem pojazdu.

Jako podstawę prawną dochodzonego przez stronę powodową roszczenia o zadośćuczynienie, o czym była mowa wcześniej - wskazano art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego widoczne jest ugruntowane jednolite stanowisko, zgodnie z którym spowodowanie śmierci osoby bliskiej może stanowić naruszenie dobra osobistego członków rodziny zmarłego w postaci szczególnej więzi rodzinnej i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c., jeżeli śmierć nastąpiła na skutek deliktu przed dniem 3 sierpnia 2008 r. (uchwały SN: z dnia 22 października 2010 r., III CZP 76/10, LEX nr 604152, z dnia 13 lipca 2011 r., III CZP 32/11, Lex nr 852341, III CZP 93/12 z dnia 20 grudnia 2012 r., Lex za nr 1267081, z dnia 7 listopada 2012 r., III CZP 67/12, Lex nr 1230027, ponadto wyroki SN: z dnia 14 stycznia 2010 r., IV CSK 307/09, Lex nr 599865, z dnia 25 maja 2011, II CSK 537/10, Lex nr 846563, z dnia 11 maja 2011 r., I CSK 621/10, nie publ. i z dnia 15 marca 2012 r., I CSK 314/11, nie publ.).

Katalog dóbr osobistych opisany w art. 23 k.c. ma charakter otwarty. W literaturze i orzecznictwie przyjmuje się, że ochroną objętą w art. 23 k.c. są również takie dobra osobiste jak: pamięć po zmarłych, tradycja rodzinna, więzy rodzinne. Więzy rodzinne stanowią fundament prawidłowego funkcjonowania rodziny i z mocy art. 18 i 71 Konstytucji podlegają ochronie prawnej.

Sąd Okręgowy orzekający w niniejszej sprawie podziela powyższe poglądy. Nie ulega bowiem wątpliwości, że rodzina jako związek najbliższych osób, które łączy szczególna więź wynikająca najczęściej z pokrewieństwa podlega ochronie prawa, zaś więź rodzinna odgrywa doniosłą rolę, zapewniając członkom rodziny m.in. poczucie stabilności, wzajemne wsparcie obejmujące sferę materialną i niematerialną oraz gwarantuje wzajemną pomoc. Prawo do życia rodzinnego i utrzymania tego rodzaju więzi stanowi zatem dobro osobiste członków rodziny i podlega ochronie na podstawie art. 23 i 24 k.c., co oznacza, że spowodowanie śmierci osoby bliskiej może stanowić naruszenie dóbr osobistych członków jej rodziny i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c.

W związku z powyższym, Sąd nie podzielił stanowiska pozwanego, iż roszczenie strony powodowej o zadośćuczynienie związane ze śmiercią K. M. nie znajduje podstawy prawnej i z tej przyczyny powinno zostać oddalone.

Nie sposób zgodzić się także ze stanowiskiem pozwanego, że przepisy art. 445 i 446 § 4 k.c. należy traktować jako *lex specialis* w stosunku do regulacji z art. 448 k.c. czego skutkiem jest brak możliwości dochodzenia zadośćuczynienia za śmierć osoby najbliższej. W tym zakresie Sąd Okręgowy przychylił się do tezy wyrażonej w uzasadnieniu uchwały Sądu Najwyższego III CZP 76/10 z dnia 22 października 2010 roku, zgodnie z którą dodanie art. 446 § 4 k.c. spowodowało zmiany w ogólnej wykładni przepisów art. 448 k.c. oraz art. 446 § 3 k.c. poprzez zawężenie katalogu osób mogących ubiegać się o takie zadośćuczynienie do osób najbliższych (art. 448 k.c.), które nie muszą już wykazywać jakichkolwiek dodatkowych przesłanek poza wymienionymi w tym przepisie oraz do wiązania funkcji art. 446 § 3 k.c. wyłącznie z ochroną majątkową (podobnie na ten temat wypowiedział się Sąd Apelacyjny w Łodzi m.in. w wyroku z dnia 14 kwietnia 2010 roku w sprawie I ACa 178/10, LEX nr 715515).

Uznając za dopuszczalne zgłoszenie przez stronę powodową roszczenia o zadośćuczynienie na podstawie przepisów o ochronie dóbr osobistych, należy odnieść się do przesłanek odpowiedzialności warunkujących zasadność zgłoszonego żądania, do których należą: istnienie dobra osobistego, naruszenie lub zagrożenie tego dobra oraz bezprawność zagrożenia lub naruszenia.

Na istnienie w przedmiotowej sprawie dobra osobistego powódek podlegającego ochronie wskazano we wcześniejszej części uzasadnienia. Spełnienie zaś pozostałych wymienionych przesłanek nie budzi wątpliwości, bowiem przyczyna śmierci zmarłego tragicznie K. M. jest bezsporna - strona pozwana nie kwestionowała okoliczności, w których doszło do wypadku, jak również nie ustalono żadnych okoliczności, które wyłączyłyby winę sprawcy.

Ustalając w niniejszej sprawie wysokość kwoty zadośćuczynienia Sąd miał na względzie ciężar gatunkowy dobra osobistego jakim jest prawo do życia rodzinnego i utrzymywania tego rodzaju więzi oraz okoliczność, iż powinno ono w hierarchii wartości zasługiwać na wzmożoną ochronę w porównaniu z innymi dobrami. Naruszenie tego dobra stanowi bowiem wielką i nieodwracalną dolegliwość, gdyż jego skutki rozciągają się na całe dalsze życie osób bliskich. Niewątpliwie krzywdę związaną z naruszeniem dobra osobistego w postaci życia rodzinnego w związku ze śmiercią osoby bliskiej trudno ocenić. Każdy przypadek musi być rozpatrywany indywidualnie z uwzględnieniem wszystkich okoliczności sprawy, ale ocena powinna opierać się na kryteriach obiektywnych.

Ustalając wysokość zadośćuczynienia, Sąd miał ponadto na względzie, że finansowa rekompensata powinna służyć wyrównaniu powódkom krzywdy jakiej doznały w wyniku gwałtownego zerwania więzi rodzinnych z mężem i ojcem.

Powódka **M. S.**, w toku postępowania sądowego, domagała się zasądzenia na jej rzecz od pozwanego kwoty 80.000 zł. tytułem zadośćuczynienia za doznaną, w związku ze śmiercią ojca K. M., krzywdę.

Dokonując rozstrzygnięcia w zakresie świadczenia należnego powódce M. S., Sąd stanął na stanowisku, że krzywda dziecka po stracie ojca, niewątpliwie nie jest pozbawiona waloru dolegliwości. Z całą pewnością ojciec był dla powódki osobą niezwykle bliską i znaczącą. Relacja pomiędzy ojcem i córką były ciepłe i partnerskie. Pomiedzy powódką, a ojcem istniała silna więź uczuciowa, co według sądu jest okolicznością bezsporną. Powódka sama wskazywała, że ojciec był dla niej bardziej przyjacielem niż rodzicem. Lubiała spędzać z nim czas, dzielić pasje, zainteresowania, snuć plany.

Dlatego też nie ulega wątpliwości, że cierpienie powódki po śmierci ojca było dość znaczne. Było to związane z zaistnieniem naturalnego stanu żałoby, który ma miejsce w sferze przeżyć emocjonalnych każdego człowieka, w przypadku gwałtownej, niespodziewanej śmierci bliskiej osoby.

Śmierć ojca niewątpliwie odcisnęła piętno na stanie zdrowia powódki. M. S. na skutek nagłej straty osoby bliskiej oraz wiążącej się z tym konieczności podjęcia radykalnej zmiany życiowej roli (powódka zmuszona była przejąć na siebie obowiązki głowy domu, odłożyć na później osobiste plany i zamierzenia), doświadczyła ostrej reakcji na stres, który w przyszłości, z uwagi na okoliczność niemożności jego odreagowania, mógł przyczynić się do powstania u niej dolegliwości somatycznych (nerwicy żołądka), na które aktualnie cierpi.

Z drugiej jednak strony, trzeba wskazać na okoliczność, że powódka jest osobą dorosłą i samodzielną i aktywną zawodowo. Powódka założyła rodzinę, została matką, może zatem liczyć na pomoc i wsparcie najbliższych – męża, syna, dalszej rodziny. Mimo więc tego, że reakcja na stres związany ze śmiercią ojca, u powódki jest opóźniona, w swojej żałobie nie jest osamotniona, ani pozbawiona psychicznego wsparcia i otuchy ze strony bliskiej osoby.

Bez wpływu na ocenę wysokości należnego powódce zadośćuczynienia nie może pozostać również wielkość długotrwałego uszczerbku na zdrowiu związanego z urazem o podłożu psychicznym, który został oceniony przez biegłego psychiatrę na poziomie 5 %.

Oceniając całokształt ustalonych okoliczności sprawy Sąd uznał, że żądanie pozwu, w zakresie roszczenia M. S. jest uzasadnione jedynie w zakresie zadośćuczynienia co do kwoty 20.000 zł., która odpowiada rzeczywistemu rozmiarowi

doznanej przez powódkę krzywdy, a przy tym nie jest wygórowana na tle panujących stosunków majątkowych i społecznych. W pozostałym zakresie powództwo jako nadmiernie wygórowane podlegało oddaleniu.

Powódka **B. M.**, w toku postępowania sądowego, domagała się zasądzenia na jej rzecz od pozwanego kwoty 9.000 zł. tytułem zadośćuczynienia za doznaną, w związku ze śmiercią męża K. M., krzywdę.

Bezsprzecznie trudno jest ocenić i wyrazić w formie pieniężnej cierpienia doznane w wyniku śmierci osoby bliskiej. Nie ulega jednak wątpliwości, że krzywda żony po stracie męża, z uwagi na rodzaj wzajemnych więzi i relacji, jest jedną z dotkliwszych, jakie można doznać. Jak wynika z postępowania dowodowego, małżonkowie byli zgodnym, udanym małżeństwem, z długoletnim, 23 - letnim stażem. Doczekali się wspólnie dwóch córek, z którymi utrzymywali ciepłe, wręcz partnerskie stosunki. Małżonkowie wzajemnie wspierali się i kochali, K. M. był dość mocno zaangażowany w życie rodzinne.

W związku z tym nie może zatem ulegać wątpliwości, że krzywda doznana przez powódkę B. M. była duża. Nagła śmierć osoby najbliższej, z którą spędziło się nieprzerwanie 23 lata życia jest zdarzeniem, z którego skutkami nie jest łatwo się pogodzić. Świadczy o tym chociażby okoliczność złego stanu psychicznego powódki po śmierci męża, apatia. Śmierć męża spowodowała u B. M. nasiloną reakcję żałoby, wymagającą leczenia farmakologicznego. Była przy tym, jak wynika z opinii biegłych - powodem depresji, która utrzymuje się w dalszym ciągu, z tymże w łagodnym nasileniu.

Oceniając całokształt ustalonych okoliczności sprawy Sąd uznał, że roszczenie o zadośćuczynienie opiewające na kwotę 90.000 zł było żądaniem nazbyt wygórowanym. Należy mieć na uwadze, że ustalając wysokość zadośćuczynienia za niewymierną krzywdę, należy brać pod uwagę również szerszy kontekst społeczny i poziom zasądzanych świadczeń w podobnych sprawach, różnicując ich wysokość w zależności od konkretnych okoliczności.

Nie ulega wątpliwości, że cierpienie powódki po śmierci męża było dość znaczne, co niewątpliwie ma miejsce w sferze przeżyć emocjonalnych każdego człowieka, w przypadku gwałtownej, niespodziewanej śmierci bliskiej osoby. Pomiędzy powódką, mężem istniała silna więź uczuciowa, co według sądu jest okolicznością bezsporną. Z drugiej jednak strony, trzeba wskazać na okoliczność, że powódka po śmierci męża znalazła oparcie ze strony swoich dzieci, w szczególności starszej z córek – M., w związku z czym w swojej żałobie nie była osamotniona, ani pozbawiona psychicznego wsparcia i otuchy ze strony bliskich osób. Pozytywnie na jej stan psychiczny niewątpliwie wpłynęło również przyjście na świat wnuka, co powódka sama przyznała. Bez wpływu na ocenę wysokości należnego powódce zadośćuczynienia nie może pozostać również wielkość długotrwałego uszczerbku na zdrowiu związanego z urazem o podłożu psychicznym, który został oceniony przez biegłego psychiatrę na poziomie 5 %.

Mając na uwadze powyższe, Sąd uznał, że żądania pozwu są uzasadnione w zakresie zadośćuczynienia co do kwoty 20.000 zł., która odpowiada rzeczywistemu rozmiarowi doznanej przez powódkę krzywdy, a przy tym nie jest wygórowana na tle panujących stosunków majątkowych i społecznych. Biorąc pod uwagę kompensacyjny charakter zadośćuczynienia, które powinno reprezentować pewną ekonomicznie odczuwalną dla poszkodowanego wartość, kwota ta, w ocenie Sądu jest odpowiednią sumą, gdyż uwzględnia wszystkie przywołane wyżej czynniki wpływające na wielkość doznanej przez powódkę szkody niemajątkowej.

W pozostałym zakresie powództwo jako nadmiernie wygórowane ulegało oddaleniu.

Powódka **J. M.**, w toku postępowania sądowego, domagała się zasądzenia na jej rzecz od pozwanego kwoty 80.000 zł. tytułem zadośćuczynienia za doznaną, w związku ze śmiercią ojca K. M., krzywdę.

Dokonując rozstrzygnięcia w zakresie świadczenia należnego powódce J. M., Sąd stanął na stanowisku, że śmierć K. M. spowodowała u niej negatywne reakcje emocjonalne, nie mniej jednak nie wpłynęła na zdrowie psychiczne powódki. Owszem, ojciec był ważną i bliską osobą w jej życiu, zaś jego nagła śmierć zaburzyła beztrudne dzieciństwo oraz obraz rodziny. Z drugiej jednak strony, jako dziecko J. M. szybko dostosowały się do nowych warunków i panującej sytuacji. Reakcja żałoby, po śmierci ojca u powódki wystąpiła (utrata bliskiej osoby dla każdego człowieka jest przeżyciem smutnym i niosącym wiele negatywnych emocji, zaś krzywda dziecka po stracie ojca, niewątpliwie nie jest pozbawiona

waloru dolegliwości), jednakże nie była ona na tyle nadmierna, że wymagała aktywności farmakologicznej. Obecnie, przebyta w przeszłości trauma z psychicznego punktu widzenia nie ma wpływu na jej funkcjonowanie. Na skutek śmierci ojca powódka nie doznała trwałego uszczerbku na zdrowiu. Oczywiście strata ojca w młodym wieku, jest źródłem cierpienia, ale nie można tracić z pola widzenia, że jego natężenie wraz z upływem czasu ulega zmniejszeniu, a od śmierci K. M. minęło 8 lat.

Z powołanych wyżej względów Sąd uznał, iż odpowiednią kwotą zadośćuczynienia na rzecz powódki J. M. za naruszenie dobra osobistego w postaci zerwania więzów rodzinnych ze zmarłym ojcem jest kwota 5.000 zł. Żądanie przewyższające tą kwotę w ocenie Sądu, jest wygórowane, dlatego też oddalił powództwo w tym zakresie.

W myśl art. 359 par.1 k.c. **odsetki** od sumy pieniężnej należą się tylko wtedy, gdy to wynika z czynności prawnej albo z ustawy, z orzeczenia sądu lub decyzji innego właściwego organu. W niniejszej sprawie źródłem roszczenia o odsetki jest przepis art. 481 § 1 k.c., zgodnie z którym dłużnik, który nie spełnia świadczenia w odpowiednim terminie dopuszcza się opóźnienia i wierzyciel może żądać odsetek za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego.

Stosownie do treści art. 455 k.c. roszczenie wierzyciela wobec dłużnika staje się wymagalne wraz z nadejściem terminu do spełnienia świadczenia. Jeżeli termin ten nie jest oznaczony, ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania.

Należy podkreślić, że roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym staje się wymagalne dopiero po wezwaniu dłużnika do wykonania świadczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 1973 r. I CR 55/73, niepublikowane). Z charakteru świadczenia, którego wysokość ze swej istoty jest trudno wymierna i zależna od szeregu okoliczności związanych z następstwami zdarzenia szkodowego, wynika, że obowiązek jego niezwłocznego spełnienia powstaje po wezwaniu dłużnika i że od tego momentu należą się odsetki za opóźnienie.

Dłużnik ma obowiązek spełnić świadczenie pieniężne w chwili, gdy wskazana została jego wysokość i dopiero od tej chwili można mówić o „świadczeniu pieniężnym” w rozumieniu art. 481 k.c. Dla prawidłowego określenia daty początkowej płatności odsetek konieczne jest ustalenie, przy zastosowaniu zasad art. 481 § 1 k.c., jaka część ze zgłoszonych roszczeń była zasadna co do wysokości w dacie ich wymagalności. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 19 września 1995 r., I ACr. 393/95, OSA 1995/9/66)

Należy w tym miejscu wskazać, że ubezpieczyciel winien zlikwidować szkodę w terminie 30 dni od dnia otrzymania zgłoszenia szkody. Jednak w przypadku, gdyby wyjaśnienie okoliczności niezbędnych do ustalenia odpowiedzialności albo wysokości świadczenia w tym terminie było niemożliwe, świadczenie powinno być spełnione w terminie 14 dni od dnia wyjaśnienia tych okoliczności (art. 14 ust.1 i 2 ustawy z dnia 22 maja 2003r., o ubezpieczeniach obowiązkowych (...)).

W rozpoznawanej sprawie datą wezwania zobowiązanego, w osobie pozwanego ubezpieczyciela, była data zgłoszenia w postępowaniu likwidacyjnym roszczeń o zapłatę na rzecz każdej z powódek kwoty zadośćuczynienia, co nastąpiło w dniu 6 marca 2014 r. Strona pozwana pozostawała zatem w opóźnieniu w spełnieniu świadczeń z tego tytułu, poczynając od 6 kwietnia 2014 r. (do dnia 5 kwietnia 2015 r., ubezpieczyciel winien wypowiedzieć się w przedmiocie likwidacji szkody).

Z powyższych względów, odsetki za opóźnienie w zapłacie: zadośćuczynienia należnego powódce M. S., zadośćuczynienia należnego powódce B. M. oraz zadośćuczynienia należnego powódce J. M. należało zasądzić od dnia 6 kwietnia 2014 r., zgodnie z żądaniem pozwu.

Sąd orzekający w niniejszej sprawie, uznał przy tym podniesiony przez stronę pozwaną zarzut przedawnienia roszczeń za bezpodstawny, wskazując, iż roszczenie pokrzywdzonego o naprawienie szkody, wynikłej ze zbrodni lub występku, wyrządzonej w okolicznościach uzasadniających odpowiedzialność cywilną posiadacza pojazdu mechanicznego lub kierującego pojazdem (co miało miejsce w niniejszej sprawie), przedawnia się na podstawie art. 442¹ § 2 k.c., tj. z upływem lat 20 od dnia wyrządzenia szkody.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c., oraz 102 k.p.c.

Postanowieniem z dnia 4 czerwca 2014 r. Sąd Okręgowy w Łodzi zwolnił każdą z powódek od kosztów sądowych w części powyżej 1.000 zł każdorazowej należności.

M. S. poniosła koszty procesu w łącznej kwocie 5.117 zł, obejmujące: opłatę od pozwu (1.000 zł), wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 3.600 zł. wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł oraz zaliczkę na poczet wynagrodzenia biegłych sądowych w wysokości 500 zł.

B. M. poniosła koszty procesu w łącznej kwocie 5.117 zł, obejmujące: opłatę od pozwu (1.000 zł), wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 3.600 zł. wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł oraz zaliczkę na poczet wynagrodzenia biegłych sądowych w wysokości 500 zł.

J. M. poniosła koszty procesu w łącznej kwocie 5.117 zł, obejmujące: opłatę od pozwu (1.000 zł), wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 3.600 zł. wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł oraz zaliczkę na poczet wynagrodzenia biegłych sądowych w wysokości 500 zł.

Natomiast koszty procesu wyłożone przez pozwanego wyniosły łącznie **3.617 zł** w tym: wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 3.600 zł. oraz opłata skarbowa od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

Sąd, dokonując stosunkowego rozliczenia kosztów, na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c., zasądził od powódek M. S. i B. M. na rzecz pozwanego kwoty po 2.880 zł tytułem zwrotu części kosztów zastępstwa procesowego oraz od pozwanego na rzecz powódki M. S. i powódki B. M. kwoty po 166 zł tytułem zwrotu wydatków na biegłych.

W toku procesu, w związku ze zwolnieniem powódki M. S. i powódki B. M. od kosztów sądowych, ponad kwotę 1.000 zł każdorazowej należności, powstały nieuiszczone koszty sądowe, obejmujące: opłatę sądową od pozwu w zakresie żądania M. S. w wysokości 3.000 zł., oraz opłatę sądową w zakresie żądania B. M. w wysokości 3.500 zł, tymczasowo poniesione przez Skarb Państwa – Sąd Okręgowy w Łodzi.

Obowiązkiem ich poniesienia, stosownie do dyspozycji art. 113 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2005 r., Nr 167, poz. 1398 z późniejszymi zmianami) należało obciążyć strony, proporcjonalnie do tego w jakiej części każda z nich wygrała i odpowiednio – przegrała proces, co odpowiada kwocie 2.000 zł. której obowiązek poniesienia spoczywa powódce M. S., kwocie 2.500 zł, której obowiązek poniesienie spoczywa na powódce B. M. oraz kwocie 2.250 zł. obciążającej pozwanego (kwota łączna od trzech pozwów).

Sąd, mając na względzie wiek powódki J. M. oraz określoną we wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych sytuację materialną, uznał, że zachodzą uzasadnione podstawy do odstąpienia od obciążania jej nieuiszczonymi kosztami procesu w oparciu o art. 102 k.p.c. Na tej samej podstawie Sąd nie obciążył powódki obowiązkiem zwrotu części kosztów zastępstwa procesowego na rzecz strony pozwanej.

Z: Odpis wyroku raz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi powódek.